

УДК 338.45

*Костецька Н.І.,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій
Тернопільський національний економічний університет*

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Хлібопекарська галузь відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки та соціальної стабільності країни, забезпечуючи населення чи не найважливішими продуктами харчування – хлібом і хлібобулочними виробами. Саме хліб є основним і невід’ємним продуктом у щоденному раціоні українців. Задоволення попиту населення на хліб і хлібобулочні вироби є пріоритетним завданням діяльності підприємств хлібопекарської галузі. Тому дослідження результатів фінансово-господарської роботи вітчизняних підприємств з виробництва хліба і хлібобулочних виробів з метою підвищення ефективності їхньої діяльності є надзвичайно актуальним в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості діяльності хлібопекарської галузі та перспективи подальшого розвитку в наукових публікаціях розглядали О. М. Васильченко [8], А. О. Заїнчковський [2], М. М. Колотуша [4], Н. В. Навольська [3], С. В. Петруха [4] та інші вчені. Дослідження стану хлібопекарської галузі України свідчить про наявність низки проблем, з якими стикаються вітчизняні хлібопекарські підприємства.

Незважаючи на те, що питання розвитку хлібопечення перебували в полі зору багатьох вчених, потребують подальшого дослідження результати фінансово-господарської діяльності підприємств хлібопекарської галузі з метою пошуку шляхів вирішення проблем, які виникають в сучасних ринкових умовах господарювання та негативно впливають на діяльність вітчизняних хлібопекарських підприємств. Тому для забезпечення розвитку хлібопекарської галузі та підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності хлібопекарських підприємств необхідно аналізувати не лише результати діяльності окремих підприємств, але й володіти достовірною інформацією, що охоплює функціонування галузі загалом.

Постановка завдання. Дослідження стану та проблем розвитку хлібопекарської галузі й ефективності виробничо-господарської діяльності хлібопекарських підприємств в Україні у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хлібопекарська галузь входить до складу харчової промисловості України і представлена великою кількістю підприємств різного розміру і форми власності. Для галузі характерним є високий рівень конкуренції між вітчизняними виробниками. Більшість хлібопекарських підприємств були створені ще за радянських часів, а в роки незалежності України реорганізовані у публічні та приватні акціонерні товариства. Окрім того було створено велику кількість мініперкарень, оскільки для хлібопечення характерними є низькі бар’єри для входу на ринок та виходу з нього. У 2010 р. в Україні функціонувало близько 1,5 тисячі підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів, що становило більше, ніж чверть усіх підприємств-виробників харчових продуктів (табл. 1). Однак з кожним роком кількість таких підприємств скорочується, а також знижується їхня частка у структурі харчової промисловості з 26,3% у 2010 р. до 24,3% у 2013 р. Відтак у 2013 р. в Україні функціонувало 1362 підприємства, що на 137 підприємств менше, порівняно з 2010 р.

Таблиця 1

Кількість підприємств в Україні у 2010-2013 рр.

Показник	Одиниці виміру	Рік			
		2010	2011	2012	2013
Кількість підприємств з виробництва харчових продуктів	одиниць	5706	5752	5048	5613
Кількість підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	одиниць	1499	1479	1253	1362
Частка підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у межах підприємств з виробництва харчових продуктів	%	26,3	25,7	24,8	24,3
Темп росту кількості підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	%	–	98,7	84,7	108,7

Джерело: [5]

Згідно з чинним в Україні класифікатором видів економічної діяльності підприємства сфери виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів, окрім хліба та хлібобулочних виробів, виробляють борошняні кондитерські вироби, торти та тістечка нетривалого зберігання; сухарі та сухе печиво; борошняні кондитерські вироби, торти та тістечка тривалого зберігання; макаронні вироби та подібні борошняні вироби, обсяги виробництва яких у 2013 р. подано у табл. 2. За даними Держкомстату України, частка хліба та хлібобулочних виробів у структурі виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у 2013 р. була найбільшою і становила 66,7%. Отже, дослідження доступної статистичної інформації про діяльність хлібопекарської галузі в Україні дає змогу проаналізувати стан і проблеми вітчизняного хлібопечення та ефективність виробничо-господарської діяльності підприємств галузі.

Таблиця 2

Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів в Україні у 2013 р.

Показник	КВЕД	Обсяг виробництва, т	Питома вага, %
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	10.7	2266283	100
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	10.71	1637623	72,3
– виробництво хліба та хлібобулочних виробів, нетривалого зберігання	10.71.11	1510685	66,7
– виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	10.71.12	126938	5,6
Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	10.72	532195	23,5
Виробництво макаронних виробів і подібних борошняних виробів	10.73	96465	4,2

Джерело: розроблено за даними [1]

В Україні спостерігається спад обсягів промислового виробництва хліба і хлібобулочних виробів. Протягом останнього десятиліття відбулося скорочення виробництва та реалізації хліба та хлібобулочних виробів більше, ніж на 30% (рис. 1). Зокрема у 2004 р. в Україні було вироблено 2307 тис. т продукції, а у 2013 р. обсяг випуску скоротився на 747 тис. т і становив 1560 тис. т продукції.

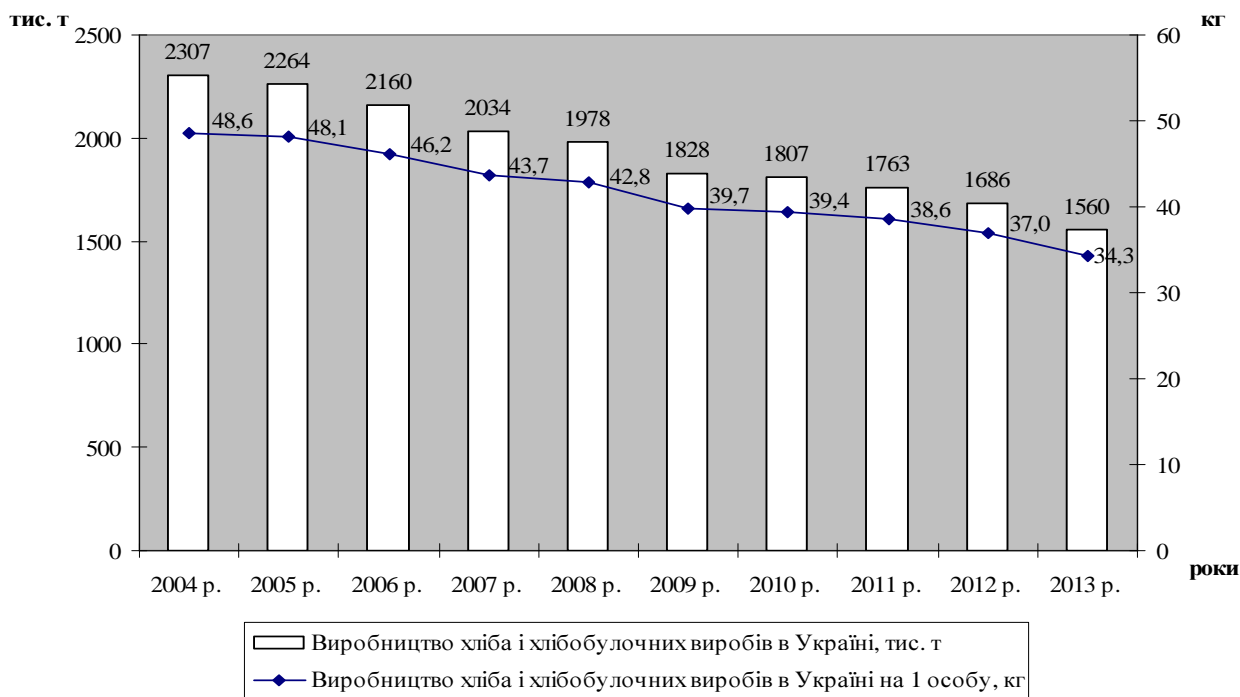

Рис. 1. Виробництво хліба і хлібобулочних виробів в Україні у 2004-2013 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [6; 7]

Аналогічна тенденція спостерігалась у зниженні промислового виробництва хліба та хлібобулочних виробів у розрахунку на одну особу, зокрема з 48,6 кг у 2004 р. до 34,3 кг у 2013 р.

(рис. 1). Проте згідно з обґрунтованими нормами споживання хлібобулочних виробів, рекомендованими є споживання однією особою 108-120 кг продукції в рік.

Таким чином, промислові хлібопекарські підприємства лише на третину забезпечують потребу населення України у важливому продукті харчування. Дані Держкомстату про обсяги виробництва хліба і хлібобулочних виробів в Україні загалом і в розрахунку на одну особу враховують обсяги виробництва лише великих промислових підприємств, але не обліковують результати діяльності мініпекарень, супермаркетів, які займаються випіканням і реалізацією хлібопекарської продукції, та підприємств, для яких хлібопечення не є основним видом діяльності. Також необлікованим є випікання хліба і хлібобулочних виробів населенням в домашніх умовах.

Отже, актуальною проблемою розвитку хлібопекарської галузі України є відсутність достовірної інформації про обсяги галузевої пропозиції продукції та реальний ринковий попит. Це породжує низку проблем, з якими стикаються підприємства галузі при плануванні діяльності на середньострокову та довгострокову перспективу. Утруднюється розрахунок потреби у борошні як основній сировині для хлібопечення.

Окрім цього, на планування обсягів випуску продукції значною мірою впливає те, що попит на хліб є нееластичним. Коливання попиту є незначними залежно від дня тижня чи пори року.

Хліб і хлібобулочні вироби є важливими продуктами харчування, але за умови поліпшення економічної ситуації в країні люди надають перевагу більш дорогим продуктам харчування, таким як м'ясо, риба, морепродукти, фрукти, овочі. Також зростають вимоги до якості та асортименту хлібопекарської продукції. Тому хлібопекарським підприємствам потрібно підвищувати якість продукції, впроваджувати у виробництво елітні види хліба, нові види хлібобулочних виробів, збагачені корисними для здоров'я добавками, вітамінами та мінералами.

При погіршенні економічної ситуації в країні та зниженні платоспроможності населення може виникнути парадокс Гіффена, який проявляється у тому, що попит на хліб зростає разом зі зростанням цін на нього. Це зумовлено тим, що в умовах економічної кризи ціни зростають не лише на хліб, а й на інші товари. В таких умовах хлібопекарським підприємствам потрібно виявляти резерви та шляхи зниження собівартості продукції з метою задоволення потреб населення з низьким рівнем доходів.

Хліб і хлібобулочні вироби є продуктами з коротким терміном споживання, що унеможлиблює довготривале їх зберігання на складах чи транспортування на великі відстані. Хлібопекарські підприємства змушені щоденно уточнювати обсяги замовлення із торговими точками в радіусі економічно вигідної доставки. Тому потужності переважної більшості вітчизняних хлібопекарських підприємств завантажені на 30-40%. Лише підприємства м. Києва та обласних центрів, які розташовані у густозаселених промислових регіонах, мають змогу більш повно використовувати виробничі потужності та нарощувати обсяги виробництва.

Водночас протягом 2010-2013 рр. спостерігалось зростання обсягів виробництва та реалізації хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у вартісному виразі більше, ніж на 30%, з 15113,7 млн. грн. у 2010 р. до 19908,4 млн. грн. у 2013 р. (табл. 3). Щодо питомої ваги вартості виробленого хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у межах виробництва харчових продуктів, то у 2010-2012 рр. спостерігалось скорочення частки хліба, хлібобулочних і борошняних виробів з 9,5% до 8,3%. Однак вже у 2013 р. питома вага виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів зростала до 9%. Підвищення обсягів виробництва хлібопекарської продукції у вартісному виразі значною мірою зумовлено зростанням цін на готову продукцію порівняно з попередніми роками (табл. 3).

Таблиця 3

Обсяги реалізованої продукції підприємствами України та індекси споживчих цін у 2010-2013 рр.

Показник	Одиниці виміру	Рік			
		2010	2011	2012	2013
Виробництво харчових продуктів	млн. грн.	159492,5	187814,4	205288,7	220294,2
Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	млн. грн.	15113,7	16638,3	17031,0	19908,4
Питома вага виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у межах виробництва харчових продуктів	%	9,5	8,9	8,3	9,0
Темп росту виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів до попереднього року	%	–	110,1	102,4	116,9
Індекси споживчих цін на хліб і хлібопродукти	%	112,3	115,0	98,0	101,1
Індекси споживчих цін на хліб	%	110,2	113,9	105,2	104,0

Джерело: [5; 7].

В результаті зменшення кількості підприємств у галузі та зниження обсягів промислового виробництва хліба та хлібобулочної продукції потягом 2010-2013 рр. спостерігалось скорочення чисельності працюючих на підприємствах з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів на 10 тис. осіб, тобто на 10,5% (табл. 4). Однак витрати на персонал цих підприємств стабільно зростали з 2,5 млрд. грн. у 2010 р. до 3,1 млрд. грн. у 2013 р. Зокрема витрати на оплату праці у 2013 р. зросли майже на 25% порівняно з 2010 р. Підвищення витрат на оплату праці, а, відповідно, і на соціальні заходи, спричинено зростанням рівня мінімальної заробітної плати. Середньомісячна заробітна плата працівників хлібопекарської галузі протягом досліджуваного періоду щорічно зростала, зокрема у 2013 р. відбулось підвищення на 860,37 грн. порівняно з 2010 р., що склало майже 40%. Темпи росту середньомісячної заробітної плати випереджали темпи росту витрат на персонал за рахунок щорічного скорочення чисельності працівників досліджуваних підприємств.

Таблиця 4

Аналіз персоналу підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів в Україні у 2010-2013 рр.

Показник	Одиниці виміру	Рік			
		2010	2011	2012	2013
Кількість зайнятих працівників	тис. осіб	94,3	90,9	89,4	84,4
з них: кількість найманих працівників	тис. осіб	93,9	90,5	89,1	83,9
Витрати на персонал – усього	млн. грн.	2514,5	2742,2	3112,1	3121,9
з них: витрати на оплату праці	млн. грн.	1849,7	2015,4	2280,9	2307,6
відрахування на соціальні заходи	млн. грн.	664,8	727,8	831,2	814,3
Середньомісячна заробітна плата	грн./міс.	2222,07	2513,93	2900,91	3082,44
Темп росту зайнятих працівників	%	–	96,4	98,3	94,4
Темп росту витрат на персонал	%	–	109,1	113,5	100,3
Темп росту середньомісячної заробітної плати	%	–	113,1	115,4	106,3

Джерело: [5].

Ефективність функціонування хлібопекарської галузі у 2010-2013 рр. відображають фінансово-економічні показники діяльності (табл. 5). Позитивним є те, що фінансовий результат до оподаткування, тобто валовий прибуток, підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів загалом протягом досліджуваного періоду збільшився майже вдвічі з 286,3 млн. грн. до 561,2 млн. грн. Частка підприємств, які працювали прибутково зросла з 60,1% у 2010 р. до 65,5% у 2013 р., а обсяг їхнього валового прибутку зріс відповідно з 510 млн. грн. до 1086,7 млн. грн. Однак негативним є те, що близько 40% підприємств отримали у 2010 р. збитки на суму 223,7 млн. грн., які також зросли до 525,5 млн. грн. у 2013 р., тобто більше ніж вдвічі.

Таблиця 5

Фінансові результати діяльності підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів в Україні у 2010-2013 рр.

Показник	Одиниці виміру	Рік			
		2010	2011	2012	2013
Фінансові результати до оподаткування підприємств					
Фінансовий результат (сальдо)	млн. грн.	286,3	100,8	-121,2	561,2
Частка підприємств, які одержали прибуток	%	60,1	62,7	60,8	65,5
Фінансовий результат (прибуток)	млн. грн.	510,0	623,6	409,0	1086,7
Частка підприємств, які одержали збиток	%	39,9	37,3	39,2	34,5
Фінансовий результат (збиток)	млн. грн.	223,7	522,8	530,2	525,5
Чистий прибуток (збиток) підприємств					
Фінансовий результат (сальдо)	млн. грн.	155,0	-29,5	-228,1	348,1
Частка підприємств, які одержали прибуток	%	58,8	61,1	59,3	64,6
Фінансовий результат (прибуток)	млн. грн.	388,2	498,1	316,8	885,2
Частка підприємств, які одержали збиток	%	41,2	38,9	40,7	35,4
Фінансовий результат (збиток)	млн. грн.	233,2	527,6	544,9	537,1
Рентабельність діяльності підприємств					
Рентабельність операційної діяльності підприємств	%	2,5	1,9	0,9	4,7
Рентабельність усієї діяльності підприємств	%	0,9	-0,2	-1,2	1,7

Джерело: [5]

Загалом усі підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів у 2010 р. отримали лише 155 млн. грн. чистого прибутку, у 2011 р. – збитки у розмірі 29,5 млн. грн., які у 2012 р. зросли до 228,1 млн. грн., і лише у 2013 р. підприємства галузі отримали прибуток у розмірі 348,1 млн. грн. Кількість підприємств, які отримали чистий прибуток у 2010 р. становила лише 58,8%, але у 2013 р. зросла до 64,6%. Чистий прибуток протягом 2010-2012 рр. коливався межах 300 – 500 млн. грн., а у 2013 р. зріс до 885,2 млн. грн. Частка збиткових підприємств знизилась з 41,2% у 2010 р. до 35,4% у 2013 р., але у вартісному виразі чистий збиток зріс відповідно з 233,2 млн. грн. до 537,1 млн. грн., тобто в 2,3 раза.

Рівень прибутковості підприємства відображає і такий узагальнюючий показник економічної ефективності діяльності як рентабельність. Рентабельність усієї діяльності підприємств вітчизняної хлібопекарської галузі протягом досліджуваного періоду є вкрай низькою, зокрема у 2010 р. становила 0,9%, у 2011-2012 рр. була від'ємною, а у 2013 р. зросла до 1,7%. Рентабельність операційної діяльності підприємств хлібопекарської галузі протягом досліджуваного періоду була дещо вищою і коливалась від 0,9% у 2012 р. до 4,7% у 2013 р. Проте для хлібопекарських підприємств оптимальною вважають рентабельність на рівні 15-20%, що дає змогу забезпечувати стабільну роботу та розвиток у майбутньому. Причинами низької рентабельності хлібопекарських підприємств є не лише особливості організаційно-технологічних процесів, але й результати фінансової діяльності.

Стан фінансово-господарської діяльності загалом відображений у балансі підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів в Україні у 2012-2013 рр. (табл. 6). Основні показники балансу відображають незначне поліпшення фінансового стану в 2013 р. порівняно з 2012 р.

Таблиця 6

Показники балансу підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів в Україні у 2012-2013 рр.

на кінець року, млн. грн.

Показник	2012 р.	2013 р.	Відхилення,		Структура балансу, %	
			+ / -	%	2012 р.	2013 р.
Актив						
Необоротні активи	5335,8	7424,5	2088,7	39,1	45,58	50,40
Оборотні активи	6367,5	7272,2	904,7	14,2	54,39	49,36
Необоротні активи та групи вибуття	3,4	34,9	31,5	926,5	0,03	0,24
Пасив						
Власний капітал	3104,1	4183,0	1078,9	34,8	26,52	28,39
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2890,7	3930,0	1039,3	36,0	24,69	26,68
Поточні зобов'язання і забезпечення	5695,4	6614,1	918,7	16,1	48,65	44,90
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття та чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	16,5	4,5	-12	-72,7	0,14	0,03
Баланс	11706,7	14731,6	3024,9	25,8	100,00	100,00

Джерело: [5]

Частка необоротних активів у 2012 р. в структурі балансу становила 46% та зросла у 2013 р. на 2088,7 млн. грн. до 50,4%. З одного боку, це свідчить про оновлення основних засобів і поліпшення матеріально-технічної бази підприємств. З іншого боку, зменшення частини коштів, призначених для поповнення оборотних активів, погіршує рівень ліквідності й фінансової стійкості підприємств галузі. У 2013 р. спостерігалось зростання суми оборотних активів на 14,2%, але у структурі балансу їхня частка зменшилась на 5%. Скорочення частки оборотних активів може свідчити про скорочення обсягів виробництва продукції, розміру запасів чи готівки для придбання матеріально-речових факторів виробництва.

Підприємства хлібопекарської галузі мають значні довгострокові та поточні зобов'язання, та спостерігається тенденція до їхнього зростання (табл. 6). Власний капітал підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів становить менше 30% усіх пасивів підприємств (табл. 6). Хоча у 2013 р. його розмір зріс на 1078,9 млн. грн., тобто на 34,8%, порівняно з попереднім роком, цього недостатньо для забезпечення оптимального рівня платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності, а також зниження рівня ризику банкрутства вітчизняних хлібопекарських підприємств.

Висновки з проведеного дослідження. Підприємства хлібопекарської галузі працюють в доволі складних сучасних умовах, які характеризуються підвищенням конкуренції між підприємствами-виробниками та зниженням попиту на продукцію галузі, що спричиняє скорочення обсягів промислового виробництва хліба і хлібобулочних виробів. Зростання цін на технологічне

устаткування, сировину та паливно-енергетичні ресурси, а також висока плинність кадрів призводять до зниження ефективності діяльності підприємств, що відбивається на прибутковості, рентабельності та загалом фінансовому стані вітчизняних підприємств.

Дослідження результатів діяльності хлібопекарських підприємств свідчить про необхідність державної підтримки для забезпечення розвитку галузі, а також пошуку резервів і шляхів підвищення ефективності діяльності хлібопекарських підприємств з урахуванням нових тенденцій, які виникають в сучасних умовах розвитку економіки України.

Бібліографічний список

1. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – грудень 2013 року: статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 226 с.
2. Заїнчковський А. О. Підприємства харчової промисловості на ринку продовольчих товарів України [Електронний ресурс] / Заїнчковський А. О. – Режим доступу: www.dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2729/3/3249.pdf
3. Навольська Н. Підвищення економічної ефективності збутової діяльності хлібопекарських підприємств / Наталія Навольська, Світлана Бобрівець, Оксана Білан // Галицький економічний вісник. – 2006. – №4 (11). – С. 74-84.
4. Петруха С.В. Методологія аналізу фінансових результатів роботи хлібопекарської підгалузі харчової промисловості України / С.В. Петруха, М.М. Колотуша // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №4 (70). – С. 118-137.
5. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання», 2013. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 475 с.
6. Статистичний щорічний України за 2010 р. – К. : Державна служба статистики України, 2011. – 560 с.
7. Статистичний щорічний України за 2013 р. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 533 с.
8. Хлебный бизнес: новые реалии – новые задачи. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.ukrhlbprom.org.ua/ua/publikaciii/jurnal_hlebny-i-konditerskiy-biznes_8-oktyabr-2014.html

References

1. State statistics service of Ukraine (2014), Production of industrial products according to the types in Ukraine during January – December 2013: statistical bulletin, Kyiv, Ukraine, 226 p.
2. Zainchkovskyi, A.O. (2009), "Enterprises of the food industry in the food market of Ukraine", available at: www.dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2729/3/3249.pdf (access date April 10, 2015)
3. Navolska, N., Bobrivets, S. and Bilan, O. (2006), "Increasing the economic efficiency of sales activity of baking companies", *Galician economic Bulletin*, no. 4 (11), pp. 74-84.
4. Petrukha, S.V. and Kolotusha, M.M. (2007). "Methodology of the financial results analysis of the baking sector of the food industry of Ukraine", *Actual problems of Economics*, no. 4 (70), pp. 118-137.
5. State statistics service of Ukraine (2014), Activity of business entities: statistical publication, Kyiv, Ukraine, 475 p.
6. State statistics service of Ukraine (2011), Annual Statistical Bulletin of Ukraine, 2010, Kyiv, Ukraine, 560 p.
7. State statistics service of Ukraine (2014), Annual Statistical Bulletin of Ukraine, 2013, Kyiv, Ukraine, 533 p.
8. "Bread business: new realities – new objectives" (2014), available at: www.ukrhlbprom.org.ua/ua/publikaciii/jurnal_hlebny-i-konditerskiy-biznes_8-oktyabr-2014.html

Костецька Н.І. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Мета. Дослідження стану та проблем розвитку хлібопекарської галузі й ефективності виробничо-господарської діяльності хлібопекарських підприємств в Україні у сучасних умовах.

Методика дослідження. У статті використано такі загальнонаукові методи: аналізу та синтезу – при дослідженні сучасного стану і проблем розвитку хлібопекарської галузі України, статистичного групування і порівняння – при аналізі показників ефективності діяльності підприємств з виробництва хліба і хлібобулочних виробів, табличний і графічний – для наочного ілюстрування досліджуваної проблеми. Інформаційною базою дослідження стали офіційні дані Державної служби статистики України.

Результати. Досліджено діяльність хлібопекарської галузі України. Зазначено, що в галузі функціонує велика кількість підприємств різних розмірів і форм власності, які конкурують між собою на регіональних ринках. Наведено динаміку обсягів промислового виробництва продукції у натуральному і вартісному виразі. Проаналізовано структуру персоналу та витрат на оплату праці, фінансово-економічні показники діяльності та

структуру балансу підприємств з виробництва хліба, хлібобулочних і борошняних виробів. Виявлено основні причини низької ефективності діяльності підприємств хлібопекарської галузі, які потребують вирішення на рівні підприємства і країни загалом.

Наукова новизна. Виявлено основні проблеми розвитку хлібопекарської галузі, які зумовлюють скорочення обсягів виробництва продукції та зниження ефективності виробничо-господарської діяльності вітчизняних підприємств у сучасних умовах.

Практична значущість. Отримані результати дослідження можуть бути використані державними органами регулювання хлібопечення в Україні та хлібопекарськими підприємствами при розробці заходів для розв'язання проблем та підвищення ефективності діяльності.

Ключові слова: хлібопекарська галузь, хлібопекарські підприємства, хліб і хлібобулочні вироби, обсяг виробництва, ефективність, фінансово-економічні показники.

Kostetska N.I. EFFICIENCY ANALYSIS OF ENTERPRISES IN UKRAINIAN BAKING INDUSTRY

Purpose. To study the state and development problems of the baking industry and the efficiency of production and economic activity of baking companies in Ukraine in modern conditions.

Methodology of research. The article uses scientific methods of analysis and synthesis to examine the current state and development problems of the baking industry in Ukraine, methods of statistical grouping and comparison to analyze efficiency indicators of enterprises making bread and bakery products, tabular and graphic methods to illustrate the studied problem visually. Official data of the State Statistics Service of Ukraine are the information base of the study.

Findings. The article investigates the activities of the baking industry in Ukraine. The study notes that the industry has a large number of enterprises of different sizes and forms of ownership competing in the regional markets. It shows dynamics of industrial production in physical and monetary units. The article analyzes the structure of personnel and labor costs, economic and financial indices and balance sheet structure of enterprises making bread, bakery products and pastry. It identifies the major causes of the low efficiency of enterprises in the baking industry that require solutions at both the enterprise and national levels.

Originality. The study identifies the major problems of the baking industry development that result in the reduction of product output and decrease the efficiency of production and economic activity of domestic enterprises in modern conditions.

Practical. The regulatory authorities of the baking industry in Ukraine and baking enterprises themselves can use the findings to solve the existing problems and improve efficiency.

Key words: baking industry, baking companies, bread and bakery products, product output, efficiency, financial and economic indicators.

Костецкая Н.И. АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ХЛЕБОПЕКАРНОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

Цель. Исследование состояния и проблем развития хлебопекарной отрасли и эффективности производственно-хозяйственной деятельности хлебопекарных предприятий в Украине в современных условиях.

Методика исследования. В статье использованы следующие общенаучные методы: анализа и синтеза – при исследовании современного состояния и проблем развития хлебопекарной отрасли Украины, статистического группирования и сравнения – при анализе показателей эффективности деятельности предприятий по производству хлеба и хлебобулочных изделий, табличный и графический – для наглядного иллюстрирования изучаемой проблемы. Информационной базой исследования стали официальные данные Государственной службы статистики Украины.

Результаты. Исследована деятельность хлебопекарной отрасли Украины. Отмечено, что в отрасли функционирует большое количество предприятий различных размеров и форм собственности, которые конкурируют между собой на региональных рынках. Приведена динамика объемов промышленного производства продукции в натуральных и стоимостных измерителях. Проанализирована структура персонала и издержек на оплату труда, финансово-экономические показатели деятельности и структуры баланса предприятий по производству хлеба, хлебобулочных и мучных изделий. Вывявлено основные причины низкой эффективности деятельности предприятий хлебопекарной отрасли, которые требуют решения на уровне предприятия и страны в целом.

Научная новизна. Вывявлены основные проблемы развития хлебопекарной отрасли, которые обуславливают сокращение объемов производства продукции и снижения эффективности производственно-хозяйственной деятельности отечественных предприятий в современных условиях.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования могут быть использованы государственными органами регулирования хлебопечення в Украине и хлебопекарными предприятиями при разработке мер для решения проблем и повышения эффективности деятельности.

Ключевые слова: хлебопекарная отрасль, хлебопекарные предприятия, хлеб и хлебобулочные изделия, объем производства, эффективность, финансово-экономические показатели.